

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ماه رمضان توسط حساب فلکی ثابت نمی شود

(ترجمه)

از عبد الله بن عمر رضی الله عنهما روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:

«إِنَّا أُمَّةٌ أُمِّيَّةٌ، لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسِبُ، الشَّهْرُ هَكَذَا وَهَكَذَا»

(رواه بخاری و مسلم)

ترجمه: ما امت ناخوان هستیم؛ از نوشتن و حساب کردن (علم نجوم و فلکی) استفاده نمی کنیم؛ ماه گاهی این قدر و گاهی این قدر می شود (توسط باز کردن و بسته نمودن انگشتان دست های خود، نخست، بیست و نه و سپس، سی روز را نشان داد).

توضیح حدیث

در این حدیث بیان شده که ما امت ناخوان هستیم؛ یعنی در امور عبادات برای ما اجازه نیست که از علم نجوم یا حساب فلکی استفاده نمائیم؛ زیرا عبادات در اسلام توفیقی بوده (مقدار، زمان و کیفیت ادای عبادات از نزد الله متعال تعیین شده که تغییر و تبدیل یا علت جوئی در آن ها جای ندارد)؛ همان طوری که الله سبحانه و تعالی امر کرده، باید انجام شود؛ چنانچه یک نماز در وقت معین آغاز و در وقت معینی انتهاء می یابد که مرتبط به آفتاب است؛ همین طور الله سبحانه و تعالی ثبوت آغاز و انتهای ماه رمضان را به مهتاب مرتبط نموده است و همین طور روزه گرفتن و افطار را به شفق و آفتاب، مرتبط نموده است.

لذا هیچ احدی را حق داده نشده که اوقات عبادات را به غیر این طریقه محدود سازند؛ بناءً هیچ کسی حق ندارد که این روزها را به حساب و شمارش سی روز و غیره منحصر کند؛ چنانچه در این زمان بعضی مردم علاقه مند هستند که رمضان را به ماه های میلادی، که شمار آن ها ثابت اند و تغییر نمی کنند، بشمارند.

ایام ماه مبارک رمضان پرفیض می باشد، که گاهی سی روز و گاهی بیست و نه روز می آید و این ضابطه مرتبط به طریقه حساب نبوده؛ بلکه مربوط به رویت یا دیدن مهتاب و اعلان دخول ماه رمضان از طرف امام یا خلیفه مسلمین می باشد؛ چنانچه دیده شده که رمضان یک سال با رمضان سال گذشته تفاوت داشت و با رمضان سال بعدی مساوی بود. لذا هیچ نوع برنامه یا محدودیت دیگری نیست، جز سنجش به رویت مهتاب. اکنون تنها مسأله ای که باقی ماند، همان دیدن یا عدم دیدن مهتاب است، این موضوع هیچ ارتباطی به علم فلکی نداشته و جواز هم ندارد که مطابق علم فلکی حکم شود؛ این موضوعی است که نبی کریم صلی الله علیه وسلم به آن در این حدیث و احادیث و نصوص دیگری اشاره کرده و برای ما خیر داده است که عبادات و اوقات آن ها همه توفیقی بوده؛ چنانچه الله سبحانه و تعالی امر فرموده و پیامبرش صلی الله علیه وسلم به ما رسانیده است، باید انجام یابند؛ نه به طریقه غیر آن.

اما نسبت امی بودن به این امت، چندین توجیه دارد: از جمله این که پیامبر صلی الله علیه وسلم خودش امی و درس نخوانده بود و به قوم امی فرستاده شده بود، گویا امی بودن یک صفت قوم عرب بود؛ طوری که الله متعال فرموده:

﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ﴾

[جمعه: 2]

ترجمه: الله ذاتیست که در میان جمعیت درس نخوانده رسولی از خودشان برانگیخت.

از الله سبحانه و تعالی آرزومندیم که چنانچه دین ما را برای ما تکمیل کرده است؛ همان طور محفوظش بدارد و توفیق نصیب ما گرداند تا بتوانیم به طریقه سلیم و با صلابت به آن عمل نمائیم؛ طریقه ای که در آن عصیان و نافرمانی نکرده باشیم و نه در دین الله چیزی افتراء کرده باشیم! اللهم آمین!

خلاصه حدیث

از حدیث فوق واضح می شود که ماه رمضان از دیدن مهتاب ثابت می شود؛ نه از علم نجوم و حساب فلکی و این که ماه رمضان گاهی سی روز و گاهی بیست و نه روز می باشد. هم چنان واضح گردید که عبادات و اوقات آن ها همه توقیفی بوده؛ همان طوری که الله متعال امر فرموده و پیامبرش صلی الله علیه وسلم به ما رسانیده است، باید انجام یابد؛ نه به طریقه غیر آن.